

Onderwerp: Controle op juiste beveiliging gevaarlijke toestellen
Van: Commissie Waterwerkbladen
Datum: Augustus 2016

Inleiding

Gevaarlijke toestellen mogen in Nederland rechtstreeks op de drinkwaterinstallatie worden aangesloten als ze zijn voorzien van een terugstroombeveiligingseenheid die is gerelateerd aan het verontreinigingsrisico van het toestel. Gevaarlijke toestellen, voorzien van het Kiwa-veiligheidscertificaat Waterleidingtechnische veiligheidsaspecten op basis van BRL-K14011, kunnen zonder aanvullende terugstroombeveiliging in overeenstemming met de bijbehorende installatievoorschriften op de drink- en warmtapwaterinstallatie worden aangesloten.

Dit geldt niet zonder meer voor toestellen waarvoor certificaten van andere (buitenlandse) certificatie-instellingen zijn afgegeven of voor toestellen zonder enig (veiligheids)certificaat. Er moet in die gevallen nog worden vastgesteld welke terugstroombeveiligingseenheid passend is voor zowel het afdekken van het verontreinigingsrisico als de specifieke constructie van het waterleidingtechnisch deel van het gevaarlijk toestel. Vervolgens moet worden nagegaan of deze beveiliging in het toestel aanwezig is en of het toestel op de juiste wijze is geïnstalleerd en aangesloten (watertoevoer/-afvoer). Om deze beoordeling te verrichten geldt de in Waterwerkblad (WB) 3.8 aangegeven risicoanalyse-methode (Methode Montout), de door de Werkgroep Beveiliging Toestellen (WBT) van de Commissie Waterwerkbladen vastgestelde beoordelingsrapporten en de eventueel op locatie beschikbare informatie (e.g. de toestelhandleiding). De praktijksituatie laat dikwijls ruimte voor een eigen interpretatie van de controleur met als gevolg dat er verschillende eisen kunnen worden gesteld aan de terugstroombeveiliging van een gevaarlijk toestel. Deze verschillen zijn ongewenst en belemmeren de beoogde naleving van de Nederlandse regelgeving. Deze notitie beschrijft hoe in Nederland moet worden omgegaan met de beoordeling van "gevaarlijke toestellen" aangesloten op drink- en warmtapwaterinstallaties.

Wettelijk kader

NEN 1006 is in wetgeving (Bouwbesluit en Drinkwaterbesluit) aangewezen via de volgende artikelen:

- Bouwbesluit 2012, afdeling 6, artikel 6.12, lid 1, en artikel 6.13, lid 1: "Een voorziening voor drinkwater voldoet aan NEN 1006", respectievelijk "Een voorziening voor warmtapwater voldoet aan NEN 1006".
- Drinkwaterbesluit artikel 34 punt 1: "De eigenaar van een collectief leidingnet draagt zorg, op de wijze en in de mate, welke redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, dat het leidingnet, voor zover dat geen deel uitmaakt van een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Woningwet, voldoet aan NEN 1006.

De Waterwerkbladen vormen een praktische uitwerking van NEN 1006 en geven aan hoe kan worden voldaan aan de wetgeving (Drinkwaterwet, Drinkwaterbesluit en NEN 1006). De Waterwerkbladen worden in overleg met alle belanghebbende partijen opgesteld.

NEN 1006 en Waterwerkblad (WB) 3.8

- NEN art. 3.8.2
De aansluiting van een gevaarlijk toestel moet zijn voorzien van een terugstroombeveiliging. De aard van terugstroombeveiliging moet zijn aangepast aan de mate van gevaar van het toestel en de daarin aanwezige stoffen;
- WB 3.8
Indien voor (gevaarlijke) toestellen een veiligheidscertificaat van Kiwa is afgegeven, kunnen deze toestellen zonder aanvullende beveiliging overeenkomstig de bijbehorende installatievoorschriften op de drink- en warmtapwaterinstallatie worden aangesloten.
De toestellen, geleverd onder een veiligheidscertificaat, moeten zijn voorzien van het Kiwa-
Veiligheidsmerk.
Als er op locatie sprake is van uitzonderlijke omstandigheden, kan het drinkwaterbedrijf aanvullende eisen stellen met betrekking tot de toe te passen terugstroombeveiligingseenheid.

Beoordelingsrichtlijn BRL-K14011 "Waterleidingtechnische Veiligheidsaspecten".

Deze Beoordelingsrichtlijn (BRL) vormt de basis van de certificering van seriematig vervaardigde "gevaarlijke toestellen" die bestemd zijn voor aansluiting op drinkwater- en warmtapwaterinstallaties in Nederland.

In BRL-K14011 gaat het om de aantoonbaarheid dat een gevaarlijk toestel is voorzien van het juiste type en juiste kwaliteit terugstroombeveiligingseenheid. De certificering wordt begeleid door de Werkgroep Beveiliging Toestellen (WBT).

De WBT beoordeelt het risico van terugstroming van verontreinigingen vanuit een gevaarlijk toestel op basis van de norm NEN-EN 1717. Met de in deze "applicatie"-norm beschreven analysemethode wordt het verontreinigingsrisico vastgesteld en vervolgens de vereiste terugstroombeveiligingseenheid die het risico moet afdekken. De norm NEN-EN 1717 is voor Nederlands gebruik verwerkt in Waterwerkblad WB 3.8. Voor soortgroepen gevaarlijke toestellen zijn er door de WBT Beoordelingsrapporten Gevaarlijk toestellen opgesteld. Deze Beoordelingsrapporten zijn elders op www.infodwi.nl te vinden.

Seriematig vervaardigde gevaarlijke toestellen worden veelal al door leveranciers voorzien van terugstroombeveiligingseenheden. Deze terugstroombeveiligingseenheden zijn dikwijls in het toestel weggewerkt. Het is dan voor controleurs en installateurs niet eenvoudig vast te stellen welk type en welke kwaliteit beveiligingseenheid is aangebracht.

Om drinkwaterbedrijven en leveranciers van gevaarlijke toestellen van dienst te zijn is door Kiwa in samenwerking met de drinkwaterbedrijven, installateurs en leveranciers van terugstroombeveiligingseenheden de certificering opgezet. Deze certificering houdt het volgende in:

Kiwa keurt het te certificeren toestel op het voldoen aan de beveiligingseisen die de WBT heeft vastgesteld en controleert vervolgens jaarlijks bij de leverancier dat de toestellen op de overeengekomen wijze met vereiste terugstroombeveiligingseenheid zijn uitgevoerd. De leverancier van een gecertificeerd toestel sluit daarvoor met Kiwa een certificatieovereenkomst af. Hij verplicht zich het toestel te voorzien van het veiligheidsmerk. Op het veiligheidscertificaat staat, per product, aangegeven welke beveiliging is toegepast en waar het veiligheidsmerk is aangebracht. Een overzicht van de WTV-gecertificeerde toestellen is elders op www.infodwi.nl te vinden.

Knelpunt controle op locatie

Voor het ter plaatse beoordelen of een direct-aangesloten gevaarlijk toestel aan de veiligheidseisen voldoet kan dan afhankelijk van de situatie de volgende werkwijze worden gevolgd:

- Een direct-aangesloten gevaarlijk toestel waarvan het waterleidingtechnisch deel zichtbaar is. Het toestel wordt beoordeeld op basis van WB 3.8. Het toestel moet in de aansluiting zijn voorzien van de vereiste terugstroombeveiligingseenheid;
- Een direct-aangesloten gevaarlijk toestel waarvan het waterleidingtechnisch deel niet zichtbaar is. De aansluiting wordt goedgekeurd als het gevaarlijk toestel is gecertificeerd op basis van BRL-K14011. Dit is direct aantoonbaar als het gevaarlijk toestel is voorzien van het Waterleidingtechnisch Veiligheidsmerk en het Kiwa-certificaat Waterleidingtechnische Veiligheidsaspecten. Op het veiligheidscertificaat staat aangegeven welke terugstroombeveiligingseenheid is ingebouwd en waar het veiligheidsmerk op het toestel moet zijn aangebracht.

Een knelpunt ontstaat als het volgende van toepassing is:

- Een direct-aangesloten gevaarlijk toestel is voorzien van een ingebouwde terugstroombeveiligingseenheid. Het waterleidingtechnisch deel is niet zichtbaar. Het is niet ook gecertificeerd op basis van BRL-K14011.

Hoe dan vast te stellen of het aangesloten gevaarlijk toestel volgens de geldende eisen is beveiligd?

Welke informatie is beschikbaar?

- a. Er wordt mogelijk een certificaat overlegd van een ander (geaccrediteerd) certificatie-instituut dan Kiwa. Het certificaat verwijst (misschien) naar de voor het land van uitgifte van toepassing zijnde regelgeving en mogelijk de EN 1717 en gerelateerde EN-productnormen;
- b. Er worden tekeningen en documenten van de leverancier overlegd die refereren aan EN 1717 of productnormen of certificaten/goedkeuren.

In beide gevallen is het daarmee niet zeker dat het gevaarlijk toestel aan de Nederlandse eisen voldoet.

Beantwoording van enkele veel gestelde specifieke vragen

- *Gelden certificaten uitgegeven door certificatie-instituten uit landen binnen de Europese Unie voor de Nederlandse situatie?*
Nee, niet zonder nader onderzoek. Er is namelijk (nog) geen overeenkomst tussen landen en/of certificatie-instellingen waar de veiligheidseisen onderdeel van uitmaken. Veiligheidscertificaten worden op dit moment niet wederzijds geaccepteerd. De interpretatie van de Waterwerkbladen en specifiek WB 3.8 is typisch gerelateerd aan de Nederlandse regelgeving (NEN 1006). Daarnaast zijn er verschillen bij het gevolgde systeem voor productcertificatie van producten die in contact staan met drinkwater.
- *Mag men ervan uitgaan dat ontvangtoestellen¹ voorzien van een buitenlands certificaat en beoordeeld met behulp van EN 1717 voorzien zijn van de vereiste beveiliging en dus direct mogen worden aangesloten?*
Nee, de norm (NEN-)EN 1717² is niet geschikt als grondslag voor certificatie voor ontvangtoestellen die direct zijn aangesloten op de drinkwaterinstallatie. De analyse op basis van EN 1717 kan per land verschillen door de interpretatieverschillen van de norm. In Nederland worden deze werkzaamheden uitgevoerd door de "Werkgroep Beveiliging Toestellen" (WBT) van de Commissie Waterwerkbladen.
- *Hoe verhouden nationale normen van andere landen zich tot die van Nederland?*
De nationale normen kennen een aantal overeenkomsten maar ook verschillen. De overeenkomsten zijn meestal geaccepteerde Europese normen, zoals de EN 1717 en EN-productnormen. De nationale verschillen zijn vaak historisch, cultureel en technisch bepaald.
- *Zijn er wettelijke regelingen op basis waarvan men kan eisen dat toestellen, met een certificaat van een buitenlands certificatie-instituut, 1 op 1 in Nederland moeten worden toegelaten?*
Nee, in de wettelijke regelingen zijn geen verwijzingen opgenomen naar certificatieregelingen (ook geen Nederlandse). De controleur/ toezichthouder moet vaststellen dat het betreffende toestel op juiste wijze is aangesloten en daarmee voldoet aan de Nederlandse regelgeving.

Werkwijze beoordeling gevaarlijke toestellen met een ingebouwde terugstroombeveiligingseenheid

1. *als het te beoordelen toestel Kiwa-WTV is gecertificeerd, dan wordt de aansluiting van het toestel geaccepteerd na controle (aanwezigheid WTV-certificaat en het aangebrachte veiligheidsmerk);*
2. *indien het toestel niet voorzien is van Kiwa-WTV maar wel ter plaatse beoordeeld kan worden door de controleur van het drinkwaterbedrijf, wordt op basis van de Beoordelingsrapporten Gevaarlijke toestellen, zoals die door WBT zijn vastgesteld (zie elders op www.infodwi.nl), de eventueel aanwezige interne terugstroombeveiligingseenheid beoordeeld. Ontbreekt deze of wordt deze als onvoldoende beoordeeld, dan moet er bovenstrooms een passende terugstroombeveiligingseenheid worden aangebracht.*
3. *de controleur motiveert de leverancier/fabrikant van het toestel om Kiwa-WTV aan te vragen.*

Opmerking in geval er discussie ontstaat

Deze notitie gebruiken om de eigenaar/installateur/leverancier te informeren over de Nederlandse regelgeving.

¹ Zie voor definitie WB 3.8, artikel 3.1, 2^e bullet.

² De EN 1717 is in Nederland uitgebracht met een NL voorblad als NEN-EN 1717 en verwerkt in WB 3.8.

Bijlage: Flowschema beoordeling gevaarlijk toestel op locatie

